

AZ ERDÉLYI LELKIISMERETI SZABADSÁG ÉS VALLÁSI TÜRELEM ÖRÖKSÉGE

THE HERITAGE OF RELIGIOUS TOLERANCE AND FREEDOM OF CONSCIENCE IN TRANSYLVANIA

Európa a 16. században. A reformáció kezdete

Europe in the 16th Century. The Beginning of the Reformation

A protestáns reformáció a 16. században vallási, politikai, szellemi és kulturális felemelkedést hozott. A reformáció kulcsfontosságú eszméi, azaz az egyház megtisztítása, a Szentírás feltétlen tekintélye, nem voltak újak. Luthernek és más reformátoroknak sikerült a nyomtatott szó segítségével hallatni a hangjukat és terjeszteni a reformáció eszméjét. A reformáció és az ellenreformáció vallási következményeit súlyos és hosszan tartó politikai következmények is kísérték. A Nyugat-Európában tapasztalható vallási és politikai szabadság nagy árat követelt, évtizedekig tartó zendülések, háborúk és üldöztetések következtek.

Forrás: (<http://www.history.com/topics/reformation>)

The Protestant Reformation was the 16th century religious, political, intellectual and cultural upheaval... The key ideas of the Reformation—a call to purify the church and a belief that the Bible, not tradition, should be the sole source of spiritual authority—were not themselves novel. However, Luther and the other reformers became the first to skillfully use the power of the printing press to give their ideas a wide audience.

Along with the religious consequences of the Reformation and Counter-Reformation came deep and lasting political changes. Northern Europe's new religious and political freedoms came at a great cost, with decades of rebellions, wars and bloody persecutions.

Source: <http://www.history.com/topics/reformation>



A vallásszabadság törvényének a kihirdetése 1568-ban a tordai országgyűlésen
The Proclamation of the Act on Religious Freedom at the 1568 Session of the Transylvanian Diet (by Aladár Körösfői Kriesch, 1896)

AZ ERDÉLYI LELKIISMERETI SZABADSÁG ÉS VALLÁSI TÜRELEM ÖRÖKSÉGE

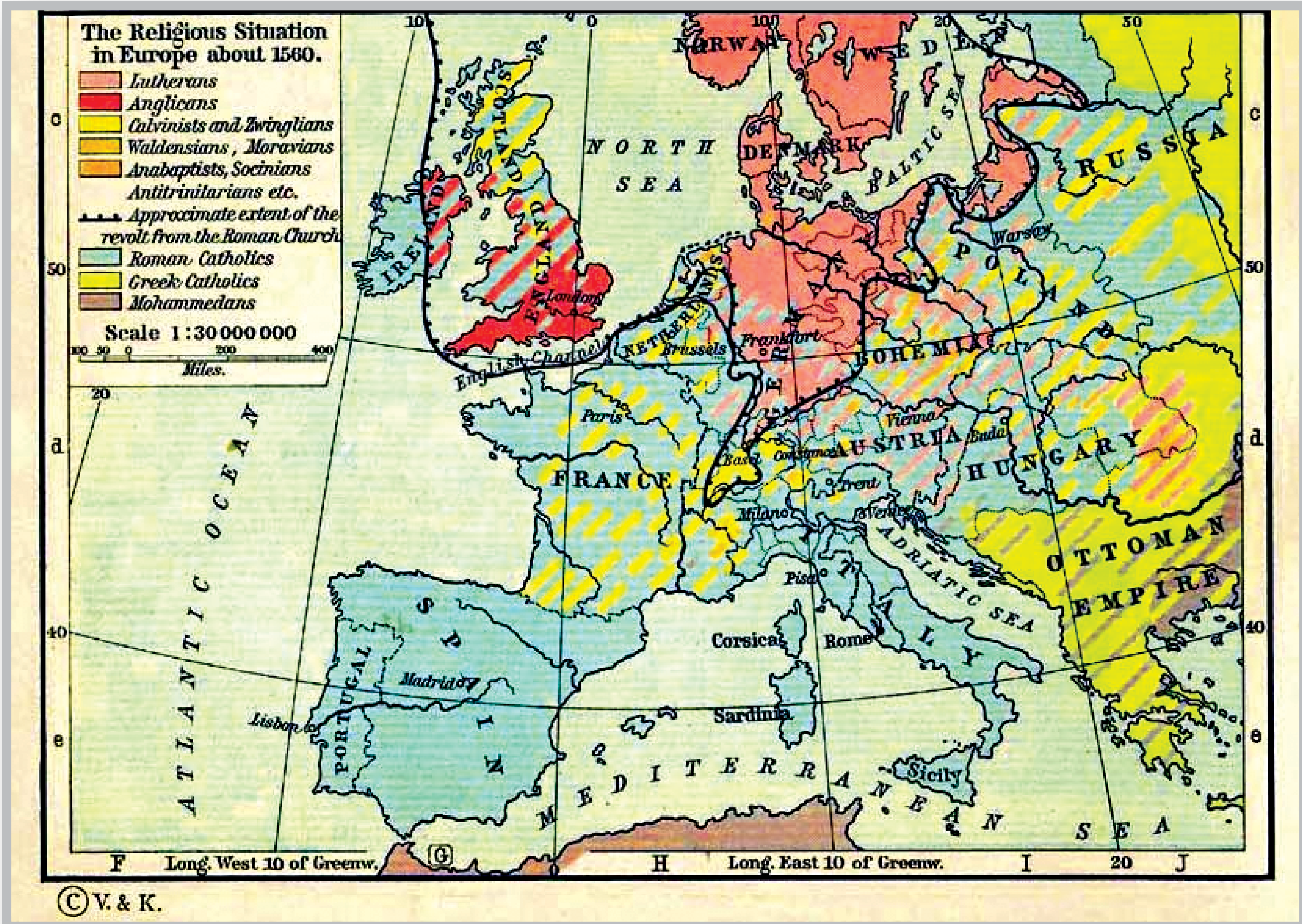
THE HERITAGE OF RELIGIOUS TOLERANCE AND FREEDOM OF CONSCIENCE IN TRANSYLVANIA

A reformáció elterjedése Magyarországon és Erdélyben

The Reformation in Hungary and Transylvania

Luther Márton tanai már a mohácsi csata előtt megjelentek Magyarországon. A főváros 1541-ben török kézre került. A három részre szakadt országban előbb Luther és Melanchthon, majd a svájci reformátorok – Zwingli, Bullinger, Bèze, Kálvin – tanai is követőkre találtak. Az erdélyi országrészben a lutheri és helvét irányzat mellett megjelent az antitrinitárius is. Hosszú és hitvitáktól hangos évtizedek után a felekezeti határok megszilárdultak, és a 17. század első esztendeire Erdélyben kialakult az ún. recepta religiók (bevett vallások) rendszere. A soknemzetiségű és sokvallású keleti országrész, Erdély, így vált a tolerancia klasszikus földjévé.

Martin Luther's doctrines appeared in the Kingdom of Hungary before the Battle of Mohács (1526). In 1541 the Ottomans seized the capital city, Buda, and the country was divided into three parts: the Habsburg Kingdom of Hungary, Ottoman Hungary, and the Eastern Hungarian Kingdom, later the Principality of Transylvania. Initially the inhabitants followed the doctrines of Luther and Melanchthon, and then those of the Swiss reformers: Zwingli, Bullinger, Calvin and Bèze. In Transylvania, in addition to the



A reformáció elterjedése Európában
The Spread of reformation in Europe

Lutheran and Swiss schools, antitrinitarianism emerged. After decades of long and loud debates the denominational boundaries stabilized, and at the beginning of the 17th century the system of “recepta religio” (accepted religions) developed. Thus, Transylvania, the land of many nationalities and languages, became the country of tolerance.

AZ ERDÉLYI LELKIISMERETI SZABADSÁG ÉS VALLÁSI TÜRELEM ÖRÖKSÉGE

THE HERITAGE OF RELIGIOUS TOLERANCE AND FREEDOM OF CONSCIENCE IN TRANSYLVANIA

Reformátorok Erdélyben – Johann Honter (1498–1549. január 23.)

Reformers in Transylvania— Johann Honter (1498–1549)

Erdélyi szászok reformátora, nyomdász, író, fametsző, kozmográfus. Bécsben tanult, majd Krakkóban tanított, itt jelent meg 1530-ban *Rudimenta cosmografica* (A kozmográfia alapismeretei) c. műve, mely Európa-szerte ismertté tette a nevét. Bázelen elsajátította a nyomdász, fametsző és térképkészítő mesterséget, itt készítette híres Erdély térképét is, amit később Brassóban kinyomtatott. 1533-ban hazatért Brassóba, ahol az iskola rektora lett. Hat évvel később nyomdát alapított: tankönyveket, teológiai iratokat jelentetett meg. 1543-ban a városi tanács megbízásából elkészítette Brassó és Barcaság reformációjának tervét, e munkája mérföldkő az erdélyi reformáció történetében. (Forrás: MAMÜL IV. 168.)



Johann Honter (1498–1549). Fotó: Illés Gábor
Johann Honter. Photo: Gábor Illés

Born in Brassó (Braşov, Kronstadt), Johann Honter was a Transylvanian Saxon, renaissance humanist and theologian. He is best known for implementing the Lutheran reformation in Transylvania, as well as for his work as a printer, writer, wood engraver and cartographer. He studied in Vienna, and taught in Krakow, where his work: *Rudimenta Cosmografica* was published in 1530. This made him well-known all over Europe. In Basel he studied and practiced printing, wood-engraving and cartography. He designed the famous Transylvanian map in Basel, that he later printed in Brassó. He returned to his hometown in 1533, and he became the president of the local school. Six years later he set up a printing press and printed manuals and theological works. In 1543, on behalf of the local council, he made the reformation plan of Brassó and the surrounding region (Barcaság / Burzenland / Țara Bârsei). This work is a milestone in the history of the Reformation in Transylvania. (Source: MAMÜL IV. 168.)

450

AZ ERDÉLYI LELKIISMERETI SZABADSÁG ÉS VALLÁSI TÜRELEM ÖRÖKSÉGE

THE HERITAGE OF RELIGIOUS TOLERANCE AND FREEDOM OF CONSCIENCE IN TRANSYLVANIA

Reformátorok Erdélyben – Melius Juhász Péter (1532?–1572)

Református püspök, hitvitázó, egyházi író, botanikus. 1556-tól a wittenbergi egyetemen tanult, majd Debrecenben volt lelkész. A magyar reformáció kiemelkedő alakja és szervezője, a „hitviták tüzeiben” létrehozza és az unitáriusok térnyerése ellenére megvédi a tiszántúli református kerületet, melynek első püspöke lesz. Rövid élete ellenére hatalmas életművet hagyott hátra. Nevéhez fűződik az első magyar református imakönyv kiadása. Lefordította Kálvin kátéját, újra kiadta és bővítette a Huszár Gál-féle énekeskönyvet. Tervbe vette a teljes Biblia lefordítását és kiadását, de csak a Sámuel és Királyok két-két könyve, a Krónikák könyvei és a Jób könyve (1565) jelent meg. Az Újtestamentumot is lefordította és kiadta (1567), ebből azonban nem maradt fenn példány. 1566–1569 között egy sor hitvitán védelmezte tanait az unitáriusokkal szemben. Halála után, 1578-ban jelent meg a Herbárium, az első magyar orvosbotanikai kézikönyv. (Forrás: MAMÜL, VII. 368–369.)



Melius Juhász Péter (1532?–1572)

Reformers in Transylvania— Péter Melius Juhász (1532?–1572)

Péter Melius Juhász was a Hungarian theologian, botanist, writer and bishop of the Calvinist (Reformed) Church in Transylvania. From 1556 he studied at the University of Wittenberg, and became a minister in Debrecen. He was one of the prominent figures and organizers of the Hungarian Reformation, who founded and defended the Transtisza (Tiszántúl) Calvinist region, and later he became its first bishop. Despite his short life, he left behind a vast oeuvre. He published the first Hungarian Calvinist prayer-book. He translated Calvin's catechism. He revised and republished Huszár Gál's hymnal. He planned to translate and publish the whole Bible, but only finished and published the two books of Samuel, the two Books of Kings, First and Second Chronicles and the Book of Job (1565). He translated and published the New Testament as well (1567). Unfortunately, no example is left. Between 1566–1569 he defended his doctrines against the Unitarians during several theological debates. The first Hungarian botanical and medicinal work in Hungarian language was published in 1578 after his death.

(Source: MAMÜL, VII. 368–369.)

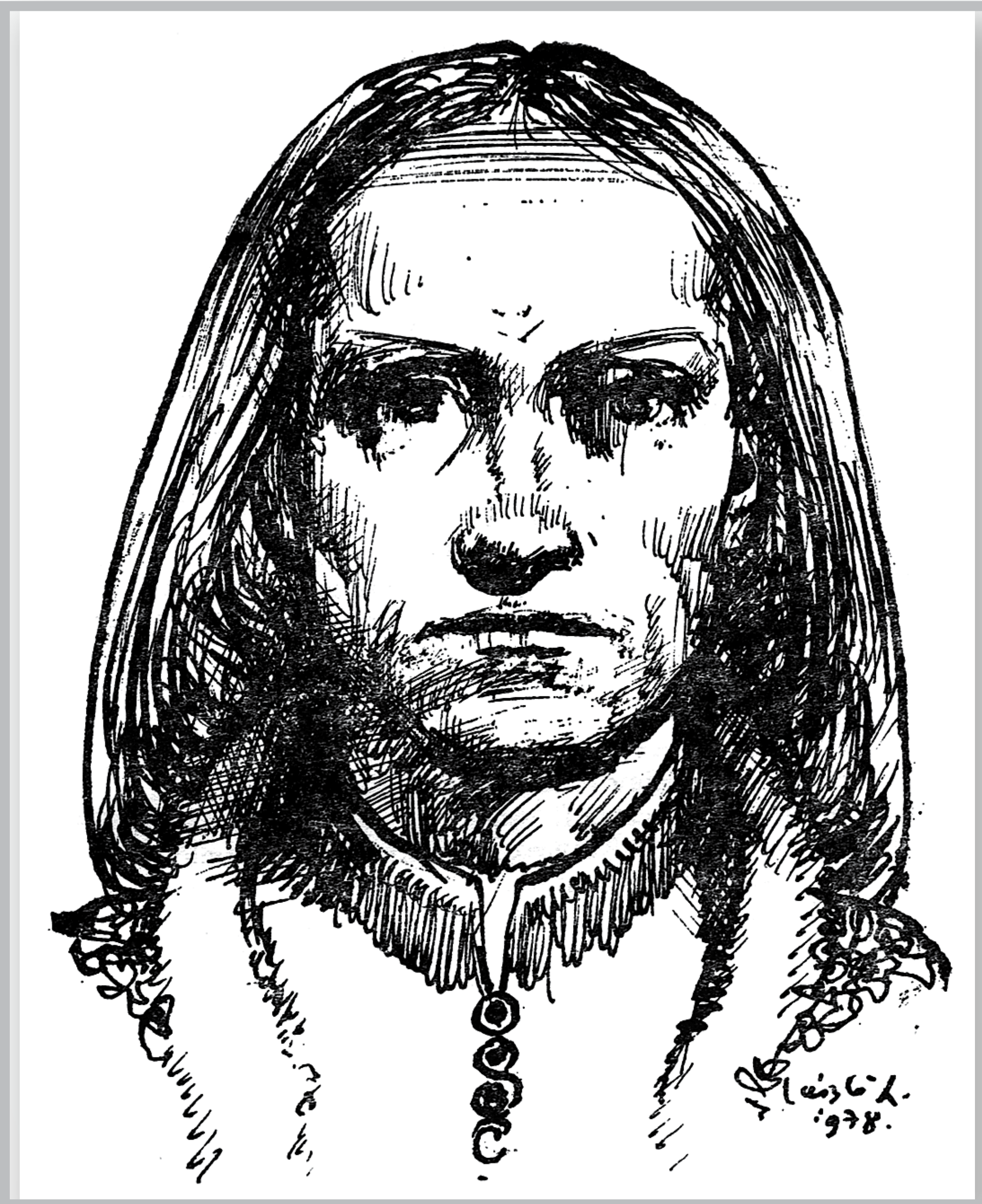
AZ ERDÉLYI LELKIISMERETI SZABADSÁG ÉS VALLÁSI TÜRELEM ÖRÖKSÉGE

THE HERITAGE OF RELIGIOUS TOLERANCE AND FREEDOM OF CONSCIENCE IN TRANSYLVANIA

Reformátorok Erdélyben – Dávid Ferenc (Franz Hertel) (Kolozsvár, 1520? – Déva, 1579. november 7.)

Reformers in Transylvania— Francis David (Dávid Ferenc, Frantz Hertel) (c. 1520?–1579)

Az evangélikus, református és unitárius felekezetek püspöke, az unitárius egyház megalapítója. Wittenbergi tanulmányai után 1551-től Kolozsvárt iskolaigazgató, majd plébános. Kiváló hitvitázó és szervező, 1566-tól az unitárius reformáció vezéregyénisége. János Zsigmond fejedelem támogatásával a gyulafehérvári nyomdában jelentek meg latin és magyar nyelven írott vitairatai. 1568-ban Gyulafehérváron, 1569-ben Nagyváradon a fejedelem jelenlétében több nyilvános hitvita zajlott a reformátusok és unitáriusok között. 1568. január 6–13. között a tordai országgyűlés kimondta a lelkiismereti és vallásszabadságot. 1571-ben az országgyűlés betiltotta a vallásújítást, Dávid Ferencet tanai miatt elítélték, Déva vára börtönébe zárták, ahol 1579. november 7-én meghalt.



Dávid Ferenc (1520?–1579)

Born in Kolozsvár (Cluj-Napoca) of a Catholic, Transylvanian Saxon father, David Hertel, and a Hungarian mother, Francis David studied Theology at the University of Wittenberg and then in Frankfurt an der Oder. He became Transylvania's Lutheran bishop, then its Reformed (Calvinist) bishop, and then the founder of the Unitarian Church of Transylvania and ultimately its bishop. After returning from his studies in Wittenberg in 1551, he was a schoolmaster and later a parish priest. He was an excellent organizer and theological debater, and from 1566 he was the most prominent figure of Unitarian Reformation. With the support of King John II Sigismund Zápolya, his writings of theological position papers were published in Latin and Hungarian in Gyulafehérvár (Alba Iulia).

There were several public theological debates between the Calvinist (Reformed) and the Unitarians attended by the prince in 1568 in Gyulafehérvár and in 1569 in Nagyvárad (Oradea). In January, 1568 the Diet of Torda (Turda) proclaimed the freedom of religion and conscience. In 1571 the Diet issued a decree prohibiting any further religious innovation. Francis David was accused and found guilty of innovation and sentenced to life imprisonment in the hilltop citadel of Déva (Deva) and died there on the 7th of November, 1579.

450

AZ ERDÉLYI LELKIISMERETI
SZABADSÁG ÉS VALLÁSI TÜRELEM
ÖRÖKSÉGE

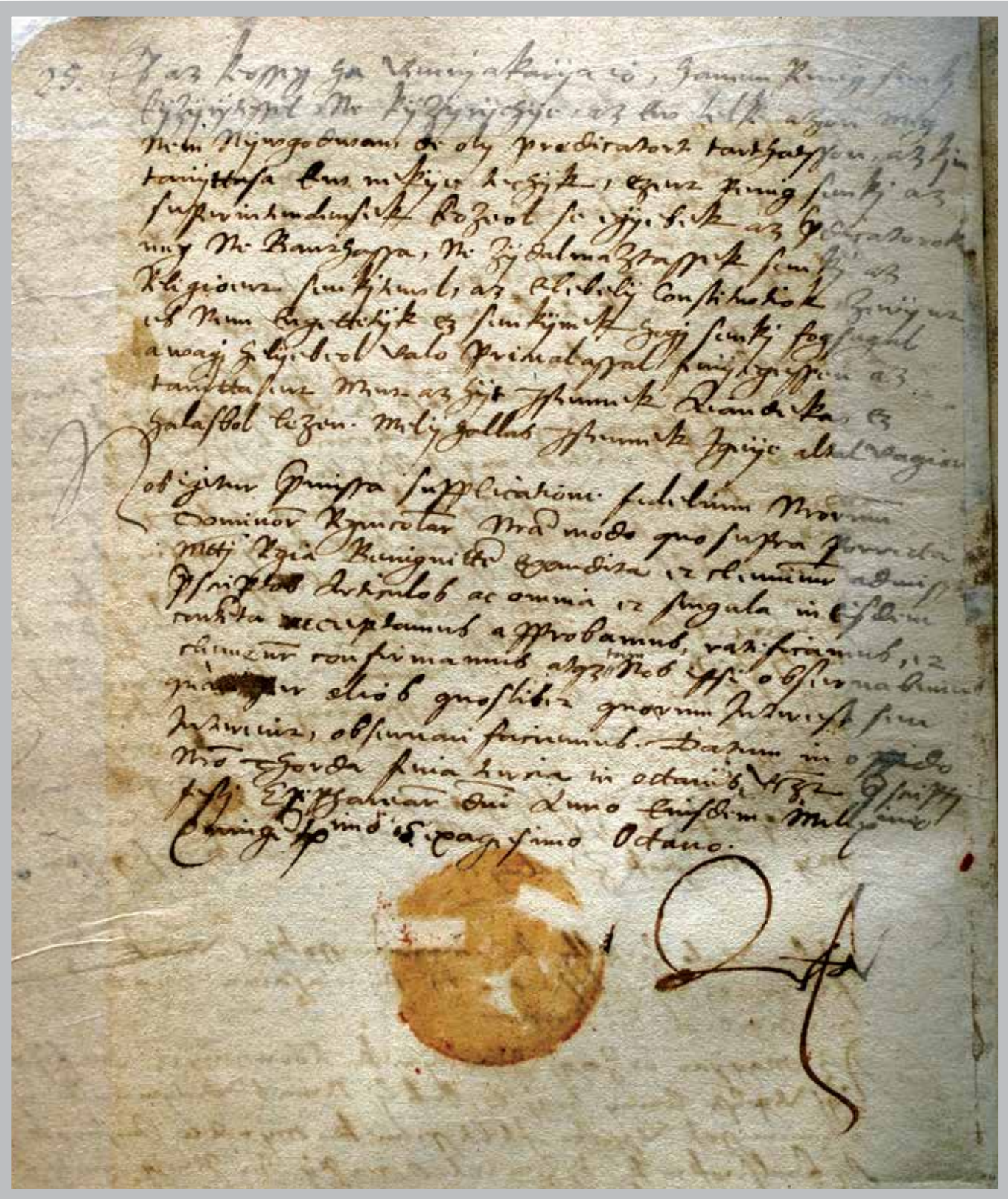
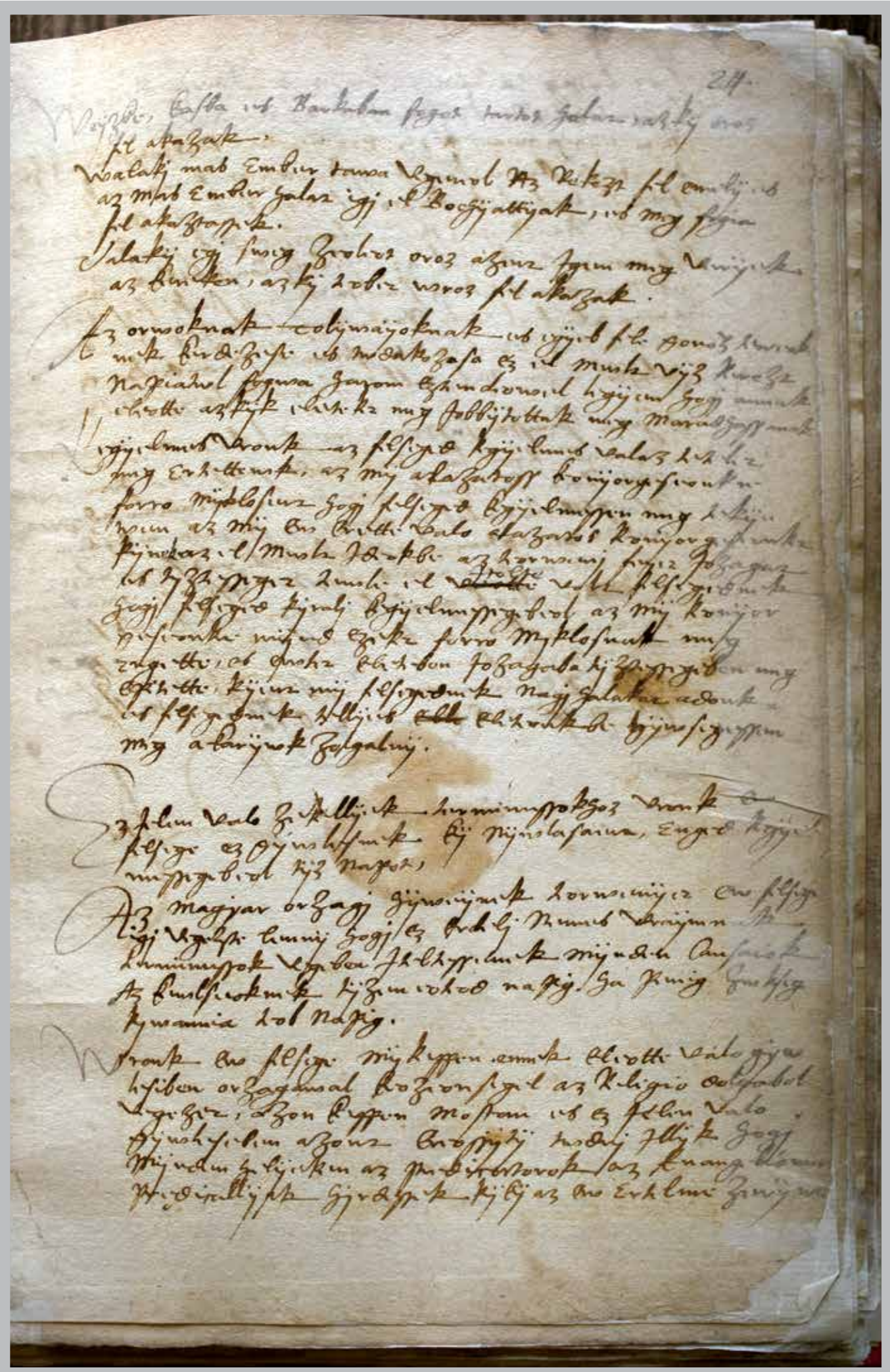
THE HERITAGE OF RELIGIOUS
TOLERANCE AND FREEDOM OF
CONSCIENCE IN TRANSYLVANIA

A tordai országgyűlés és a határozat

The Diet of Torda and the Edict of
Torda (Turda)

1568 januárjában az erdélyi rendek törvényt alkottak a lelkiismereti és vallásszabadságról, a gyülekezet szabad lelkesválasztásának jogáról.

„Urunk őfelsége miképpen ennek előtte való gyűlésibe országával közönséggel az religio dolgáról végezött, azonképpen mostan és ez jelen való gyűlésébe azont erősíti, tudniillik, hogy midőn helyökön a prédikátorok az evangéliumot prédikálják, hirdessék, kiki az ő értelme szerint, és az község ha venni akarja, jó, ha nem pedig senki kényszerítés-sel ne kényszerítse az ü lelke azon meg nem nyugodván, de oly prédikátort tarthasson, az kinek tanítása ő néki tetszik. Ezért pedig senki az superintendensök közül, se egyebek az prédikátorokat meg ne bánthassa, ne szidalmaztassék senki az religióért senkitől, az elébbi constitutiók szerént, és nem engedte-tik ezt senkinek, hogy senki fogsággal, avagy helyéből való priválással fenyőgessön az ta-nításáért, mert a hit Istennek ajándéka, ez hallásból leszön, mely hallás Istennek ígéje által vagyon.”



A tordai országgyűlés jegyzőkönyve, 1568. január 13-ról
The minutes from the diet of Torda

In January 1568 the Diet of Torda (Turda) proclaimed the freedom of religion and conscience:

“His majesty, our Lord, in what manner he—together with his realm—legislated in the matter of religion at the previous Diets, in the same matter now, in this Diet, reaffirms that in every place the preachers shall preach and explain the Gospel each according to his understanding of it, and if the congregation like it, well. If not, no one shall compel them for their souls would not be satisfied, but they shall be permitted to keep a preacher whose teaching they approve. Therefore none of the superintendents or others shall abuse the preachers, no one shall be reviled for his religion by anyone, according to the previous statutes, and it is not permitted that anyone should threaten anyone else by imprisonment or by removal from his post for his teaching. For faith is the gift of God and this comes from hearing, which hearings is by the word of God.”



AZ ERDÉLYI LELKIISMERETI SZABADSÁG ÉS VALLÁSI TÜRELEM ÖRÖKSÉGE

THE HERITAGE OF RELIGIOUS TOLERANCE AND FREEDOM OF CONSCIENCE IN TRANSYLVANIA

A tordai országgyűlés határozatának utóélete – Bethlen Gábor (1580–1629)

The Legacy of the Edict of the Diet of Torda—Gabriel Bethlen (Bethlen Gábor) (1580–1629)

Erdélyben a 17. században uralkodó fejedelmek is tiszteletben tartották a recepta religio rendszerét.

A korszak legjelentősebb uralkodója az 1613-ban megválasztott Bethlen Gábor volt. Bár segítette a kálvinista államegyházi státus kiépítését, toleráns egyházpolitikájával elcsitította a korábbi felekezeti ellentéteket. Reálpolitikusként a többi felekezetet is támogatta: engedélyezte a jezsuiták visszatelepését Erdélybe, támogatta a Káldi György-féle katolikus bibliafordítás kiadását, befogadta az üldözött anabaptistákat, megengedte a zsidó kereskedők beköltözését, támogatta a Biblia román nyelvre fordítását, és megerősítette a román papok bizonyos kiváltságait. Az erdélyi zsidózók (szombatosok) ellen hozott törvényeket uralkodása alatt nem érvényesítették.



Bethlen Gábor (1580–1629)

17th century Transylvanian princes respected the system of “recepta religio” (accepted religions). The most important ruler of this period was Gabriel Bethlen, who was Prince of Transylvania from 1613 until 1629. Although he helped the establishment of the status of Calvinist state religion, by his tolerant church politics he soothed the previous theological disputes. As a “real-politician” he tolerated multiple denominations: he permitted the re-settlement of the Jesuits, and the publishing of György Káldi’s translation of the Catholic Bible, and he accepted the persecuted Anabaptists and the Jewish merchants. He also supported the translation of the Bible into the Romanian language and enforced the privileges of the Romanian clergy. The laws against the Transylvanian Sabbatarians were not made until after his rule.

AZ ERDÉLYI LELKIISMERETI SZABADSÁG ÉS VALLÁSI TÜRELEM ÖRÖKSÉGE

THE HERITAGE OF RELIGIOUS TOLERANCE AND FREEDOM OF CONSCIENCE IN TRANSYLVANIA

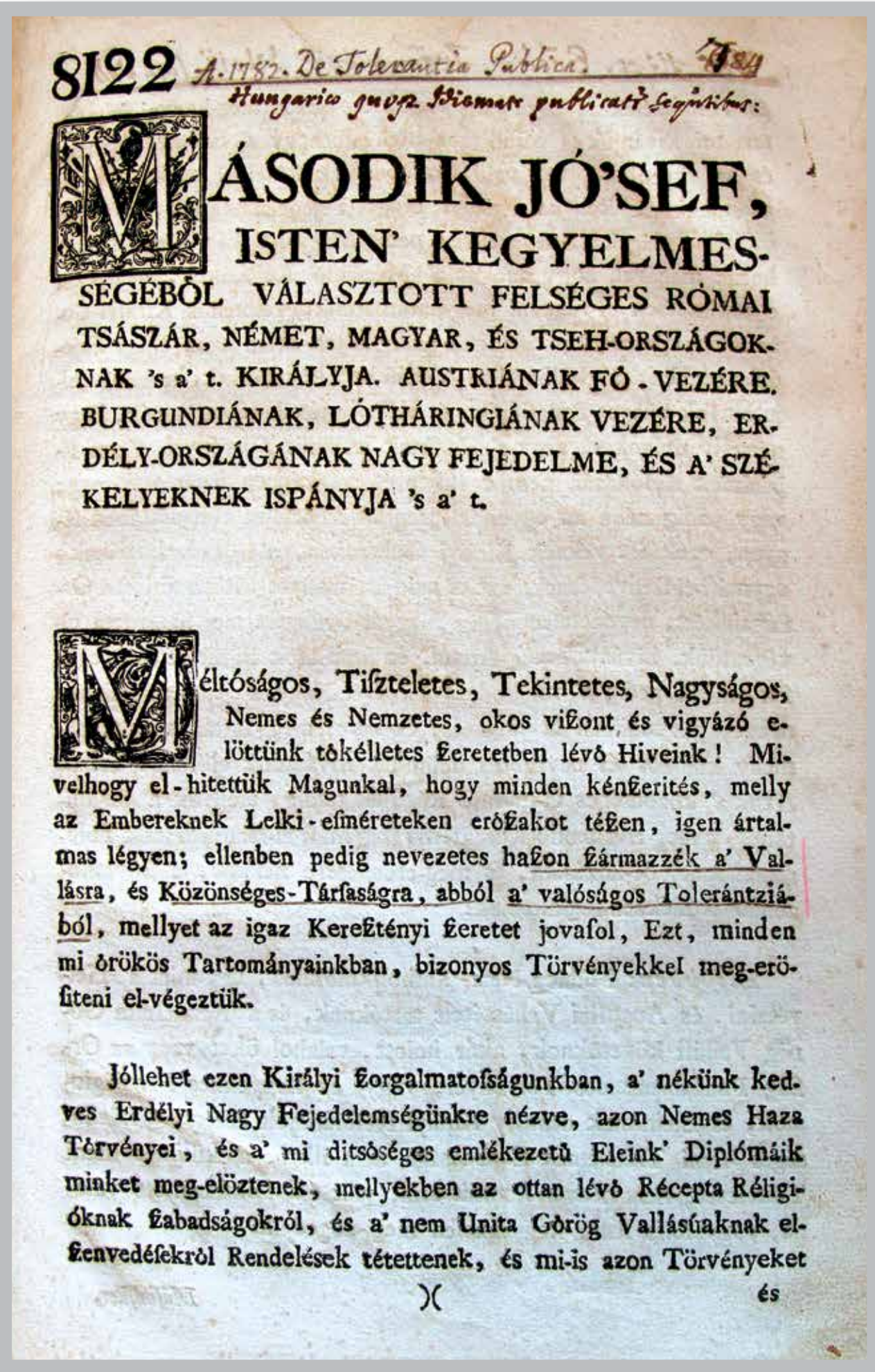
Erdély a Habsburg Birodalomban (1690–1848)

Transylvania in the Habsburg Empire (1690–1848)

1690-ben Erdély a Habsburg Birodalom része lett. Ez az esemény politikai és vallási tekintetben is nagy változást hozott. Az erdélyi Gubernium megszilárduló intézményei az ellenreformáció idején módszeresen igyekeztek a protestánsokat háttérbe szorítani és a politikai életből kirekeszteni. Az erdélyi egyházak életében jelentős fordulatot hozott II. József uralkodása, aki a felvilágosodás híveként 1781-ben kiadta Türelmi rendeletét, amely az állam és az egyház viszonyának, a protestánsok és az ortodoxok helyzetének rendezését szolgálta. A rendelet többek között lehetővé tette, hosszú időszak után, a templomépítést. 1848-ban a pozsonyi országgyűlés szabad vallásgyakorlást biztosított a keresztény és nem keresztény felekezeteknek, mely az első világháborúig meghatározta a békés együttélést.



II. József magyar király
Joseph II. Emperor



Türelmi rendelet
Patent of Toleration, 1781

The inclusion of Transylvania into the Habsburg empire in 1690 brought substantial political and religious changes. During the period of Counter-Reformation the consolidated institutions of the Transylvanian Gubernium (Governorate) systematically sought to weaken the Protestants and to exclude them from political life. Beginning in 1780, the rule of Joseph II brought an important turn for the better in the life of the Transylvanian Churches. As an adherent of the Enlightenment, he issued the Patent of Toleration (1781), which served the settlement of the relationships between the state and the churches, the Protestants, and the Orthodox. After many years of constraint the edict permitted the construction of new churches. The 1848 Diet of Pozsony (Bratislava) granted free exercise of religion for Christian and non-Christian denominations, which ensured peaceful coexistence until World War I.

AZ ERDÉLYI LELKIISMERETI SZABADSÁG ÉS VALLÁSI TÜRELEM ÖRÖKSÉGE

THE HERITAGE OF RELIGIOUS TOLERANCE AND FREEDOM OF CONSCIENCE IN TRANSYLVANIA

Vallás és szabadság – a 20. század megpróbáltatásai

Religion and Freedom – the Hardships of the 20th Century

A globális átalakulást előidéző első világháborút lezáró párizsi békediktátumok átrajzolták az országhatárokat. Erdélyt, Partiumot és Bánságot Romániához csatolták, így az itteni magyarság számbelileg kisebbségi sorba került. Az ekkor bevezetett földreformmal többek között az egyházi birtokok legnagyobb részét is kisajátították. A második világháborút követően a Román Királyság felszámolásával kezdetét vette a szocialista társadalom építése. Az 1948. évi államosítási törvény megfosztotta az egyházakat minden, addig megmaradt anyagi alapjaitól, iskoláitól, levél- és könyvtáraitól. Az egyháztársadalmi szervezetek működését betiltotta. A kommunista diktatúra idején a vallásos élet és nevelés a templom falai közé szorult vissza. Az ateista államhatalom ellenségének tekintett minden felekezetet. A magyar egyházakat nemzetszolgálati szerepük miatt hatványozottan sújtotta az államhatalmi elnyomás.

INVENTAR									
NUMERUL					INVENTARII				
Numirea și descrierea obiectelor					Costul după factură				
					Valoarea inventarului				

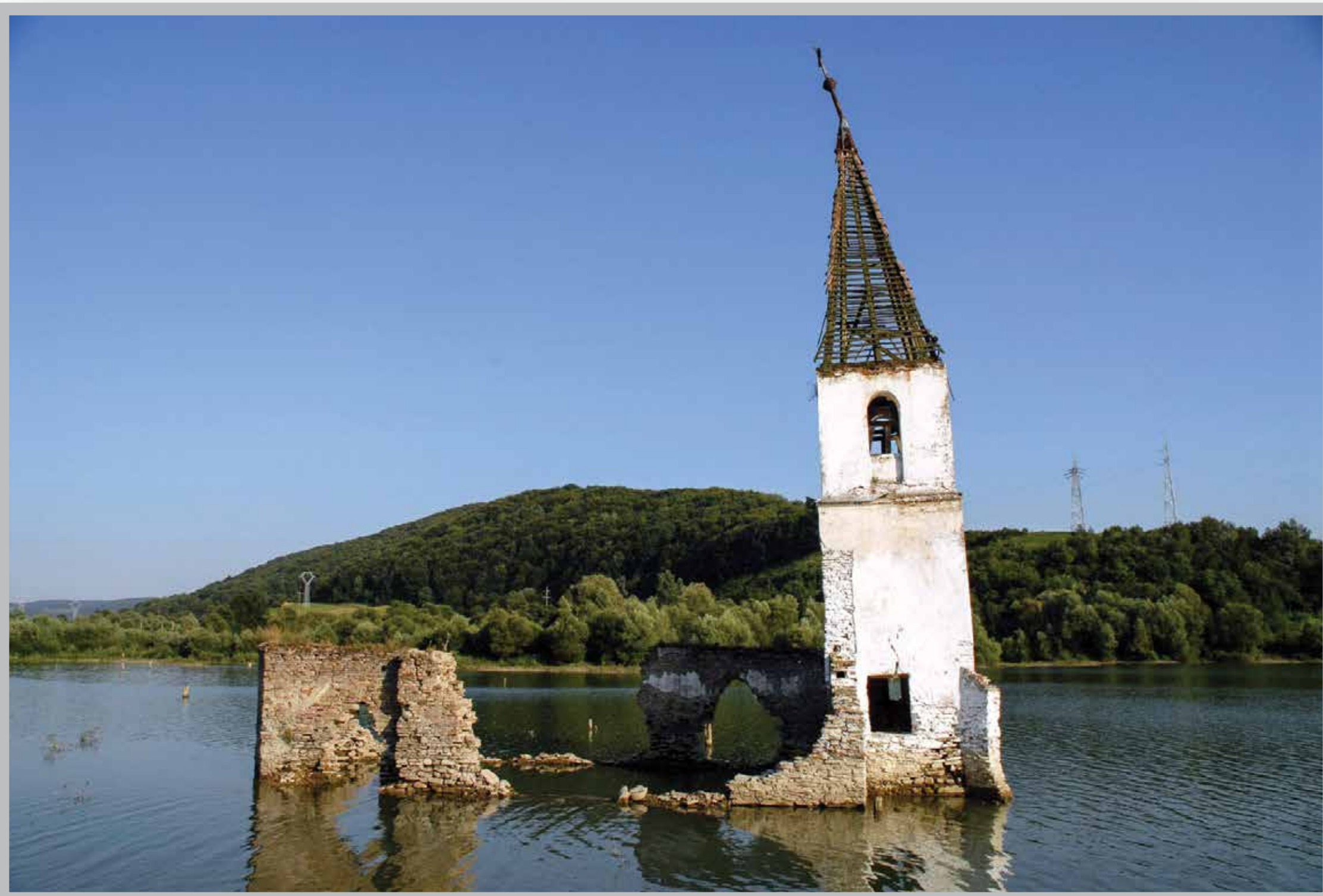
AZ ERDÉLYI LELKIISMERETI SZABADSÁG ÉS VALLÁSI TÜRELEM ÖRÖKSÉGE

THE HERITAGE OF RELIGIOUS TOLERANCE AND FREEDOM OF CONSCIENCE IN TRANSYLVANIA

Az örökség sajátos formája: Bözödújfalu

A Specific Example of Heritage: Bözödújfalu (Bezidu Nou)

Az erdélyi vallási sokszínűség és békés együttélés egyik különleges példája a tragikus sorsú bözödújfalvi közösség. A 20. század elején a 700 fős faluban római katolikus, unitárius, református, görögkatolikus és ortodox felekezetek mellett jelen volt az utolsó székely szombatos közösség. Az ószövetségi törvényeket megélő, a késő reformáció korából származott felekezet az 1800-as évek végén áttért a zsidó vallásra, csupán néhány család maradt meg szombatosnak. A második világháború idején a holokauszt áldozatai lettek. A kommunista diktatúra idején a település az erőszakos urbanizáció és falurombolás áldozata lett. Árvízvédelmi indokkal 1989-ben a Kűsmöd patakán gátat építettek, a lakosokat kitelepítették, és a helyet vízzel árasztották el.



A katolikus templom romjai. Fotó: dr. Markleit László
Ruins of the Catholic Church. Photo: Dr. László Markleit



Bözödújfalusi emlékmű
Memorial of Bözödújfalu (Bezidu Nou)

A specific example of Transylvanian religious diversity and peaceful coexistence was the community of Bözödújfalu, a village with a tragic fate. At the beginning of the 20th century, 700 people lived in the village, including Catholics, Unitarians, Calvinists (Reformed), Greek Catholics and Orthodox, and also the last community of the Szekler Sabbatarians, which originated in the late Reformation and lived according to the rules of the Old Testament. At the end of the 1800s they converted to the Judaism. Only a few families remained Sabbatarians. They became the victims of Holocaust during World War II. During the communist dictatorship the village became the target of an aggressive urbanization and demolition program. In 1989, under the guise of “flood protection”, the Romanian government built a dam across the Kűsmöd stream, and relocated the inhabitants. The rising waters inundated their homes and lands.

AZ ERDÉLYI LELKIISMERETI SZABADSÁG ÉS VALLÁSI TÜRELEM ÖRÖKSÉGE

THE HERITAGE OF RELIGIOUS TOLERANCE AND FREEDOM OF CONSCIENCE IN TRANSYLVANIA

A vallási türelem öröksége – közös templomhasználat

The Heritage of Religious Tolerance—Mutual Use of the Church

Fiatfalva

A reformáció első évtizedeiben a felekezetek sok esetben közösen használják a templomot a vegyes összetételű falvakban. Ennek a gyakorlatnak ma is élő példája Fiatfalva, ahol a reformátusok és az unitáriusok ugyanazon templomon osztoznak.

Magyarandrásfalva

A Gagy menti, alig 100 fős kis településen évszázadok óta békességben élnek egymás mellett az unitáriusok és reformátusok. A közelben levő, fiatfalvi jó példából kiindulva, 1995–1999 között a két felekezet közösen épített templomot.

Feketehalom

E kisvárost a 14. századtól kezdődően német ajkú szászok lakták, akik a reformáció idején lutheránus hitre tértek és a város régi templomát használják. A magyar ajkú római katolikusok és reformátusok, kiegészülve az unitárius szóránközséggel templomot építettek 1995–1998 között. Így jött létre az Ökumenikus Templom Központ, melyet mai napig használ mindhárom vallásfelekezet.



Fiatfalva (Filiaș)



Magyarandrásfalva (Andreeni, Andreasdorf)



Feketehalom (Codlea, Schwartzberg)

Fiatfalva (Filiaș)

In the first decades of the Reformation different denominations often used a church together, especially in mixed-denomination villages. Fiatfalva is a living example of this practice, where the Calvinists (Reformed) and the Unitarians use the same church.

Magyarandrásfalva (Andreeni)

It is a very small village, of just 100 inhabitants, on the banks of the Gagy stream, where Unitarians and Calvinists (Reformed) have peacefully lived together for centuries. Because Fiatfalva served a very good example, between 1995–1999 the two denominations built a church together.

Feketehalom (Codlea)

This small town has been inhabited by German speaking Saxon people since the 14th century. They converted to the Lutheran religion during Reformation, and they use the old church of the town. Between 1995–1998 the Hungarian Catholics, Calvinists (Reformed), and Unitarians built a church together, the Ecumenical Church Center, used by all three denominations.

450

AZ ERDÉLYI LELKIISMERETI SZABADSÁG ÉS VALLÁSI TÜRELEM ÖRÖKSÉGE

THE HERITAGE OF RELIGIOUS TOLERANCE AND FREEDOM OF CONSCIENCE IN TRANSYLVANIA

A vallási türelem öröksége – közös lelkészképzés

The Heritage of Religious Tolerance– Mutual Ministerial Training

A második világháború után, a kommunista rendszer meg-
erősödésekor, a felekezetek
önállóan működő lelkészne-
velő intézeteit egyesülésre
kényszerítették, így 1948. no-
vember 15-én létrejött Kolozs-
váron az Egyetemi Fokú Pro-
testáns Teológiai Intézet.
1989 után, a külső kényszer
megszűnése ellenére a refor-
mátus, evangélikus és unitá-
rius felekezetek továbbra is
fenntartották és fejlesztik a
lelkészképzés közös intézmé-
nyét. Innen kerülnek ki az er-
délyi protestáns lelkészek.



A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet. Fotó: Kiss Gábor
Protestant Theological Institute, Kolozsvár (Cluj-Napoca, Klausenburg). Photo: Gábor Kiss

After World War II, during the
consolidation of the commu-
nist regime, the independent
protestant institutes of mi-
nisterial training were forced
to unite, thus on 15 November
1948 the Protestant Theolo-
gical Institute was founded.
After 1989, despite the ter-
mination of the external
constraints, the Calvinist
(Reformed), Lutheran (Evan-
gelical) and Unitarian de-
nominations still maintain
and develop this common in-
stitution. All Protestant Tran-
sylvanian ministers study
here.

AZ ERDÉLYI LELKIISMERETI SZABADSÁG ÉS VALLÁSI TÜRELEM ÖRÖKSÉGE

THE HERITAGE OF RELIGIOUS TOLERANCE AND FREEDOM OF CONSCIENCE IN TRANSYLVANIA

A vallási türelem öröksége – felekezeti együttműködés

The Legacy of Religious Tolerance— Denominational Cooperation

Ökumenikus magyar nyelvű vallás tantárgyolimpia

Hosszú éveken keresztül római katolikus, református és unitárius részvétellel szervezték meg a 7–12. osztályos iskolásoknak a bibliaismereteket összemérő tantárgyolimpiát. Ezeken a felekezeti határokat átlépve mérhette össze tudását közel száz diák.

Ökumenikus hiterősítő hetek

Több mint ötven éve szervezik meg január harmadik hetében az imanyolcásokat, melyek keretében a keresztény testvérfelekezetek közös istentiszteleteket tartanak. A különböző felekezetű papok/lelkészek a testvéregyházak templomaiban végeznek szertartásokat, nemegyszer átlépve a hitbeli és nyelvi határokat.

Ökumenikus világimanap

Az ökumenikus világimanap mozgalomba az erdélyi nőszövetségek az 1989. évi államhatalmi változás után kapcsolódtak be.

Ecumenical Religious Education Competition in the Hungarian Language

For many years the competition of Biblical knowledge for 7–12th graders has been organized, and students

of different denominations participate: Catholics, Calvinists (Reformed), and Unitarians. More than 100 students compete at these competitions.

Ecumenical Faith Strengthening Weeks

The prayers of the third week of January have been organized for more than fifty years. During this week the

Christian churches hold common religious services. The ministers and priests of different denominations minister in different churches and sometimes they even step across language barriers as well.

Ecumenical World Day of Prayer

The Transylvanian Women's Alliances joined the World Day of Prayer after the events of 1989.



Ökuméné Nagyváradon
Ecumenical gathering in Nagyvárad (Oradea/Grosswardein)

450

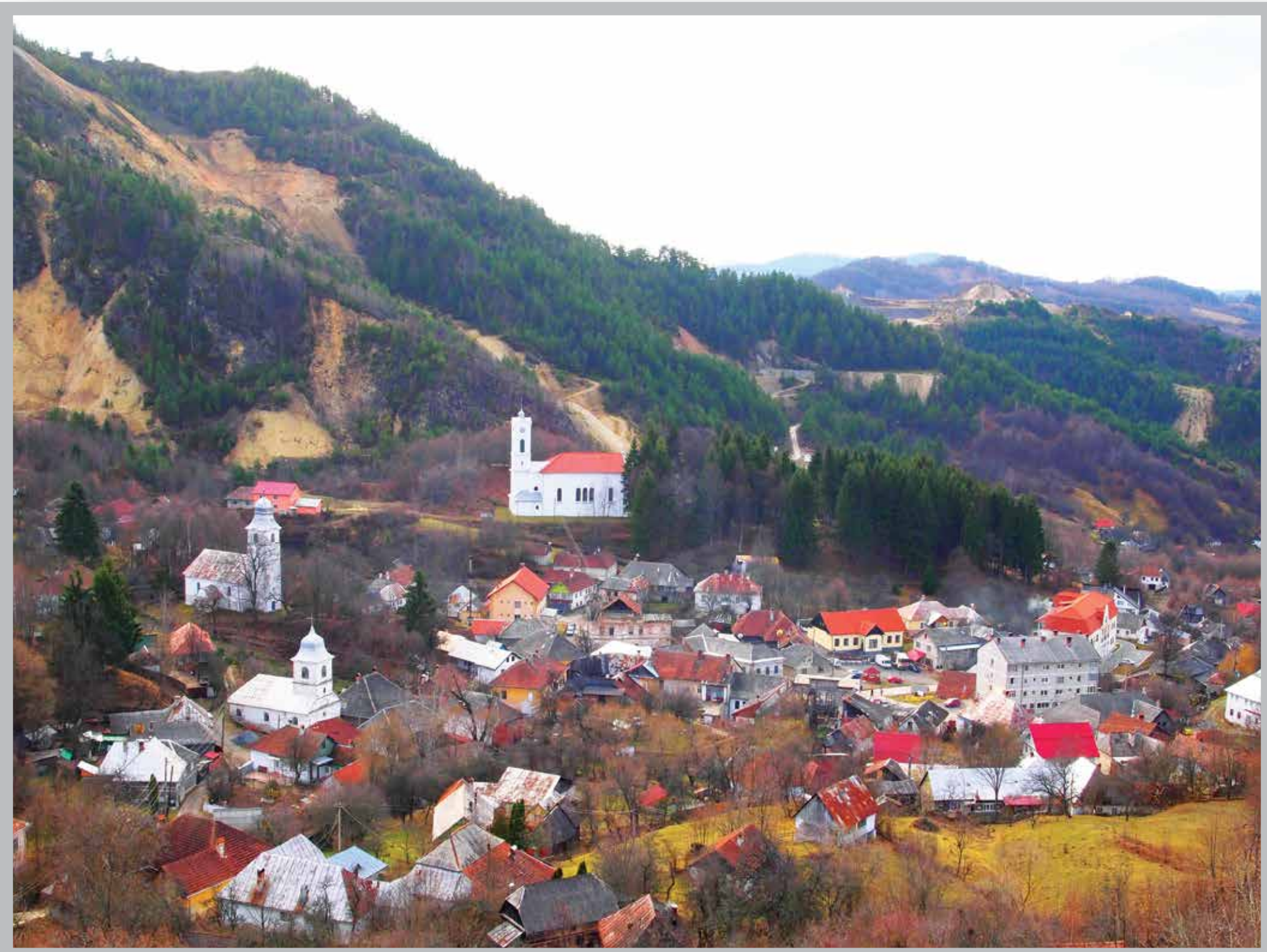
AZ ERDÉLYI LELKIISMERETI
SZABADSÁG ÉS VALLÁSI TÜRELEM
ÖRÖKSÉGE

THE HERITAGE OF RELIGIOUS
TOLERANCE AND FREEDOM OF
CONSCIENCE IN TRANSYLVANIA

Az örökség védelme: Verespatak

The Protection of Heritage:
Verespatak

A kanadai és romániai tőkével működő Roșia Montană Gold Corporation (RMGC) Európa legnagyobb nyílt színi arany- és ezüstbányájának megnyitását tervezte Verespatakon 2003-ban. A ciántechnológiát alkalmazó felszíni fejtés következtében megsemmisült volna a település épített és kulturális öröksége, sok, Európában egyedülálló régészeti lelet, nem beszélve arról, hogy ez a bányászati technológia potenciális környezeti fenyegetést jelent. 2003-ban a római katolikus, református, unitárius és evangélikus egyházvezetők elutasították az RMGC azon kérését, hogy az általuk birtokolt verespataki ingatlanokat eladják, és közös nyilatkozattal álltak ki a teremtett világ és kulturális örökség védelme mellett.



Imádkozás Verespatakért
Praying for Verespatak (Roșia Montana, Goldbach)

In 2003 the Roșia Montană Gold Corporation (RMGC), a Canadian company with 20% minority Romanian ownership, planned the opening of the largest open-pit gold and silver mine of Europe in Verespatak (Roșia Montană). Because of the size of the proposed open-pit mines, as well as the proposed lake of cyanide leaching waste, the village would perish and its cultural and built heritage would be destroyed. The environmental catastrophe would be immense. In 2003 the leaders of the Catholic, Calvinist (Reformed), Unitarian and Lutheran (Evangelical) Churches rejected RMGC's offer to buy their properties, and, in a common statement they spoke out for the protection of the cultural heritage and the environment.